

Ballagi 200

200
1868

AZ

ORSZÁGOS NŐIPAREGYLET

ÉS BUDAPESTI

NŐIPARTANODÁJA.

Az 1874. augusztus 9—12-én tartandó második egyetemes tanitógyűlésen megjelenő magyar tanítóknak emlékül felajánlott az egylet választmánya és tisztviselősége által.

9.

BUDAPEST, 1874.

NYOMATOTT KOCSI SÁNDORNÁL

Országut 39. sz. Luby-ház.

51678200576063

DE BALLAGI GÉZA.

A szegény s elhagyatott nők munkaképesítése korunk egyik kiváló eszméje s mint ilyen nem csoda, ha a magyar nőket s a társadalmi égető kérdések iránt lelkesülő férfiakat mindenkor érdekelte. Takács Éva első felszólalása óta egy félszázad tölt el, ezen hosszú időszak alatt alig volt év, midőn a nők munkaképesítése módozatai felett véleményt ne nyilvánítottak volna. Mind a mellett csak 1872. febr. 25-kén sikerült először ezen élénk s oly fontos mozgalmat a nőiparegylet megalakítása által megtestesíteni s egyuttal határozott irányba terelni. Mily küzdelmek útján volt ez lehetséges — arról, miután az alapítók legnagyobb része jelenleg is választmányunk tagja, mi nem szólhatunk, azonban az ifju egylet rövid életéből néhány főbb adatot felemlíteni mégis szükségesnek vélünk.

Az alapszabályok szerint tulnyomóan nőkből álló választmány mintegy husz jótékony előadás, bál, hangverseny, kisorsolás, tárlat stb. által igyekezett e rövid harmadfél év alatt a szükséges anyagi erőt megszerezni s miután a nagy közönség üdvös czélját több irányban becses pártfogásában részeltette, ezen működésének kitünő sikere lett. Már 1872. aug. 17-én a Károly kaszárnyának országutra nyíló bérházában megnyitott egy bazárt, melyben a szegény nőknek munkát adott s egyuttal több nő kézimunkában oktatásáról is gondoskodott. Ezen bazár működése az egyletet ki nem elégitve, elhatározottatott a rendes nőipartanoda mielőbb megnyitása, az előmunkálatok már az egylet első évében megtétettek, october 7-én Hörcher Adél az intézet igazgatónőjévé megválasztatván egy évre külföldre küldetett, hogy ott az ipartanodákat tanulmányozza. Az anyagi csapásokban oly

gazdag 1873-ki esztendő az egyesület pénztárát is tetemesen sújtotta, mind a mellett a tervezett nőipartanoda — habár a reményt határidőnél néhány hóval később — 1874. január 22-én 8 rendes s 16 rendkívüli növendékkel megnyílt. Ezen idő alatt az egyesület a bécsi világkiállításon is volt képviselve 185 darabtárggyal mintegy 10,000 frt értékben s kiállításának becsét tanúsítja az, hogy ott 25 érmet nyert s azok közt a legnagyobb fokúakat is. A tanoda megnyitása alkalmával a bazár előbbi helyiségéből az új helyiségbe (Üllőiut 1. sz. II. em.) költözött át s jelenleg a nőipartanoda egyik, habár még kezdetleges műhelyül is szolgál.

Ezen általános adatokat kiegészíthetjük még a következőkkel: Az egyesületnek ezen év tavaszán volt 77 alapító, 479 rendes s 23 pártoló tagja. Az 1873-ki tavaszi közgyűlésig az egyesület jövedelme 4226 frt 31 krt tett, vagyona (alapítványok, bazár leltár stb.) pedig már 7353 frt 98 krra ment; a jelen évben február végeig a bevétel 8670 frt 43 kr. volt, a vagyon 10,624 frt 47 krra emelkedett. A tanoda butorzata s felszerelése azonban még ezen összegben nem foglaltatik s eddig legnagyobb részt a kormány 2000 frtrnyi államsegélye s egyesek buzgó adakozásának köszönhető.

Az országos nőiparegyesület új alapszabályai, melyben az „országos“ név használata is megengedett, a múlt év dec. 18-án erősített meg. Ezen alapszabályok az egyesület célját következőleg állapítják meg:

„Célja az egyesületnek szóbeli előadások és sajtó útján eloszlatni azon előítéleteket s elhárítani azon akadályokat, melyek a női keresetképeség kifejtésének útjában állanak, és előmozdítani a nők elméleti továbbképezését; valamint a nőnemnek munkaképességét külön ipar- és kereskedelmi szaktanítás által kifejteni, úgy hogy a nők magukat önerejükből tisztosságesen fenntarthassák. Célja elérése végett az egyesület a) női ipar- és kereskedelmi tanodát alapít; b) kiképzett növendékeknek alkalmazást szerez; c) raktárt állít fel a nők által készült munkák elutasítására s irodát nyit a megrendelések elfogadására; d) oly nőknek, kik az ipar- és kereskedelem terén komoly törekvést tanúsítanak, üzletek kezdeményezésére

erejéhez képest segélyt is nyújt, mely célra egy takarékszegély- és kölcsönpénztárt alakít.

Az egyesület általános humanistikus céljának megfelelőleg igyekezett a nők munkaképesítése eszméjét az által is minél tágabb körben terjeszteni, hogy a tagsági díjakat rendkívül csekély összegben állapította meg. Az ide vonatkozó pont így hangzik:

„Az egyesület alapító-, rendes-, pártoló- és tiszteletbeli tagokból áll, a) alapító tag minden nő vagy férfi, a ki az egyesület vagyonát egyszer-mindenkorra legalább 50 (ötven) osztr. ért. forintnyi tőkével gyarapítja, mit vagy lefizet, vagy ez összeget és ennek száztóli hatos kamatját az egyesületi pénztár részére kötelezvény által biztosítja, b) rendes tag minden nő vagy férfi, ki belépésétől számítva, három évi kötelezettséggel az egyesületi pénztárba 2 (két) osztr. ért. forintot fizet. c) pártoló tagok azok, kik 3 évi kötelezettséggel évenként 1 (egy) forinttal járulnak az egyesület pénztárához stb.“

Az egyesület szervezetéből kiemeljük, hogy a tisztségviselés egy elnökből, két alelnökből, két férfi alelnökből, két titkárból, egy pénztárnokból áll, a választmány 60 fővárosi s 20 vidéki tagból, az utóbbiak száma azonban megbizottak kinevezése által is szaporítható. Mindezek egy évre választatnak, kivéren a tiszteletdíjjal ellátott első titkárt és pénztárnokot, kiknek hivatalok három évig tart azon célból, hogy az egyesület ügyeinek kezelése folytonos maradjon.

A választmány saját kebeléből választ egy évre a tisztségviselők mellé öt tagot, mely testület „igazgatóság“ neve alatt mintegy végrehajtó bizottságot képvisel s különösen az alaposabb tanulmányt követelő anyagi kérdéseket dönti el. A választmánynak s igazgatóságnak $\frac{2}{3}$ -a női tagokból áll. A tisztségviselők jelenleg következők: Elnöknő: Kühnel Ignáczné, Alelnökök: Cserhalmay Ferenczné és Zierer Józsefné. Másalelnökök: Pulszky Ferencz képviselő és Türr István tábornok. Titkárok: György Aladárné és Hentaller Elma. Pénztárnok: Berecz Antal tanár. Intézeti gondnok: Hentaller Batta-Szilárda. Az egyesület helyisége: Üllői ut 1. sz. a. s bárminemű ügyben ide lehet for-

dulni. Különben az egyesület szellemi ügyeiben az első titkár György Aladárné (Sándor utca 25. sz.) ad felvilágosítást, a tagsági díjak pedig Berecz Antal pénztárnokhoz (Hársfa utca 1. sz. küldendők. —

Az egyesület által fenntartott munkabazár célja:

„a) az eladás végett átadott vagy beküldött női kézi munkák eladását közvetíteni: b) mintául szolgálható munkák kiállítása által továbbmegrendelésekre alkalmat adni. c) a munkát kereső nőknek lehetőleg foglalkozást adni munkát kiosztani, s e végett a közönség részéről elkészítés végett bárminemű munkarendelést elfogad. d) utmutatás és tapasztatos segélylyel szolgál azon nőknek, kik e végett a bazárhoz fordulnak. Mindezen pontok alól ki vannak véve azon nők, a kik már is önálló üzlettel bírnak.“

Berendezésére nézve jellemzésül megemlíthetjük alapszabályai következő pontjait:

„A bazárban eladásra szánt tárgyakat az illetők személyesen vagy megbizottjaik által adhatják át avagy a postán bérmentve is beküldhetik. Mind a három esetben a tárgy eladási ára és a munkakészítő neve és jegye, vagy ha nevét elhallgatni kívánja, csupán csak jegye magára a tárgyra felfüggesztendő. A tárgyak elfogadása vagy el nem fogadása felett a bazár ügyeit ellenőrző bizottság határoz, azonban kötelezve van minden a magyar állam területén lakó s önálló üzlettel nem bíró nő alkalmas kézi munkáját eladás végett átvenni. Az elfogadott munkák könyveltetnek s megszámoztatnak s a beadónak egy hasonló számmal ellátott bárcza adatik, mely elegendő igazolásul szolgál. Az átvett művek gondos megőrzéséről a bazár felügyelői felelősek. Az elfogadott tárgyak, ha el nem keltek, az illetők által hat hónapig bármikor visszakövetelhetők. Hat hónap lefolyása után az el nem adott tárgyak visszavételéről a beküldő intézkedjék különbeni elárverezés mellett, a melynek határideje a bárczára kinyomatik. Ha a beadó vagy megbizottja az elárverezés után egy évig nem jelentkezik, a felvett összeg az egyesület tulajdonává lesz. Az eladott tárgyak ára a beküldőnek vagy megbizottjának eladás után kifizettetik, mely alkalommal az őrizeti és eláru-

sítási költségek fejében a beküldő által megszabott áron felül 20% vétetik, árverezés esetében pedig 25%. A bazár csak jótékony célokra használható fel s mielőbb egy munka köziródával fog összekapcsolatni. A bazár vezetőnöje: Gömbös Florisné, ki egyuttal több bejáró leánynak ruhavarrást is tanít. —

A nőipartanoda a magyar tanítókat kiválóan érdekelvén annak szervezetét s jelen helyzetét részletesebben ismertetjük meg. Mint említők, a tanoda az egylet helyiségében (Üllői ut 1. sz. II. em.) csak a folyó évi jan. 22-én nyitott meg, ez okból jelenleg csak az első évi tanfolyam nyitott meg, mely tanfolyam növendékeinek vizsgája aug. 15-én d. e. 9 órakor leend.

Ipartanodánk az első intézet maga nemében e hazában s azért, midőn annak alapszabályait s tantervét elkészítettük, lehetetlen volt tekintetbe nem vennünk azon körülményt, mely szerint a szegényebb sorsu leányok hasonlíthatlanul nagyobb része a művelt iparosok igényeinek megfelelő általános képzettséggel sem bír s míg ezen segítve nem leend, művelt iparosnőket s kereskedőnőket belőlök nem képezhetünk. Ezen okból — a növevelés általános hiányait pótlendő — nőipartanodánkat a felsőbb népiskolával kapcsoltuk össze s annak összes tantárgyait is felvettük, ugy azonban, hogy a gyakorlati irány túlnyomó legyen. A terv, melyet így leginkább a vallás- és közoktatás ügyi ministerium rendelete tekintetbe vételével megállapítottunk, a következő:

Az országos nőiparegylet ipartanodájának tervezete.

A nőiparegylet alapszabályainak 3. §-a értelmében, Buda-Pesten egy női ipar- és kereskedelmi iskolát állít és tart fenn, melyben :

1-ör az 1866. XXXVIII. t. cz. 59 — 64 §-aiban megállapított felső népiskolai tanfolyam nyitvatik leányok számára rendelt valamennyi tantárgy tanítatik, a ministerium által kiadott tanterv értelmében, csakhogy némely tárgyak p. o. a természetiek különös tekintet az iparra; —

2-or a nők által is előnyösen gyakorolható iparágakhoz szükséges szakismeretek egy harmadik ipari szakosztályban adatnak elő.

1. §.

Ennélfogva ezen iskola az 1868. XXXVIII. t. cz. 10. és 17. §-ai alapján felállított nyilvános tanintézet.

I. A tanfolyamok és tantárgyakról.

Az egész tanfolyam tartama három év.

Az általános műveltségre tartozó s törvényben is rendelt felső népiskolai oktatáson felül a szaktanitásnak egyelőre következő ágai lesznek életbe léptetve, u. m.

- 1) az iparhoz szükséges rajz, mintázás gypsben és festés.
- 2) varrás, fehérnemű készítés és ruha készítés.
- 3) könyvvitel, üzleti fogalmazás s kereskedelmi számtan.
- 4) német, francia s angol nyelv.
- 5) a nemzetgazdaság alapfogalmai.
- 6) virágkészítés, könyvkötés. lithographia s. a. t.

Az egylet fenntartja magának azon jogot, hogy idő folytán még a fent említettek felül a körülmények által szükségelt egyéb szaktanfolyamokat állithasson.

4. §.

A rendes tantárgyak a ministeri utasítás értelmében következő terjedelemben adatnak elő :

1. Hit és erkölcstan.

A vallásfelekezetek lelkészei által adatik elő vasárnaponkint.

2. Magyar nyelv.

1. osztály. Hetenkint 4 órán: olvasás s szavalás gyakorlata. Alaktan, különös figyelemmel a helyes-írásra, fogalmazási gyakorlatok, különös tekintettel az üzleti fogalmazásra.
2. osztály. Mondattan s iránytan, hetenkint 2 órán.
3. osztály. Költészettan, irodalom történet s üzleti fogalmazások, hetenkint 2 órán.

3. Német nyelv.

1. osztály. Hetenkint 3 órán. Mondattan elemei s fordítások németből magyarra s viszont, élőszóval s írásban.
2. osztály. Hetenkint 3 órán. Alaktan bevégezése. Könnyebb olvasmányok s üzleti fogalmazások.

4. Számtan.

1. osztály. Hetenkint három órán. A négy alapműtét ismétlése, a közönséges és tizedes törtek gyakorlása, kamat számítás, pénzek, és mértékek ismertetése.
2. osztály. Hetenkint 3 órán. Összetett hármasszabály, határidő számítás, láncszámítás. A számtani s mérési példák lehetőleg az ipar köréből veendőek. Egyszerű könyvvitel.
3. osztály. Hetenkint 2 órán. Az egyszerű könyvvitel ismétlése s a kettős könyvvitel gyakorlata.

5. Földrajz.

1. osztály. Hetenkint 2 órán. Az osztrák-magyar birodalom természeti s politikai földrajza, különös tekintettel magyarországi közlekedési viszonyaira. Európa s Amerika rövid ismertetése.
2. osztály. Hetenkint 2 órán. Ázsia, Afrika, Ausztrália igen rövid ismertetése s a csillagászati földrajz alapvonalai.

6. Történelem.

1. osztály. Hetenkint 3 órán. A világtörténelem rövid vázlata.
2. osztály. Hetenkint 2 órán. Magyarország összefüggő története.
3. osztály. Hetenkint 1 órán. Az ipar s kereskedelem története.

7. Természetrajz.

1. osztály. Hetenkint 3 órán. Téli ásványtan s a geologia alapvonalai; nyáron növénytan, különös tekintettel az iparra.
2. osztály. Hetenkint 2 órán. Állattan, különös tekintettel az állattenyésztés ipari részére.

8. Természettan.

2. osztály. Hetenkint 2 órán. A természettan s vegytan elemei, különös tekintettel a női gazdasszonykodás elméleti megismertetésére.

9. Női kézimunkák.

1. osztály. Hetenkint 3 órán. Kötés, horgolás, ruha bélyegzés, hurkolás és a fehér-himzés.
2. osztály. Hetenkint 3 órán. Fehérnemű varrás, szabás, felső öltönyszabás és varrás.
3. osztály. Hetenkint 2 órán. Virágkészítés, könyvkötés, vagy más — a növendék választásától függő tantárgy.

10. Éneklés.

1. és 2. osztály együtt, hetenkint egy órában, az elemi osztályokban megkezdett alapon vezetetik tovább.

11. Torna tanítás.

- A három osztály együtt, hetenkint 1 órában a rend — sor, szabad és szergyakorlatokat tanulja.

12. Kézműtan.

3. osztály. Hetenkint 3 órán. Az iparban felhasználtatni szokott szerves s ásványi anyagok ismertetése, azok

feldolgozás módja; s az egyes kézmű iparok lehetőleg szemléleti ismertetése.

13. Nemzetgazdaszat.

3. osztály. Hetenkint 2 órán. Elemei különös tekintettel az iparra.

14. Rajzolás és mintázás.

1. osztály. Hetenkint 4 órán. Kézi rajz egyenes vonalokkal s a mértani rajz elemei.

2. osztály. Hetenkint 4 órán. Szabadkézi rajz görbe vonalokkal, természeti s minta rajz utánzások, a távlat s árnyékolás elemeivel. A minták lehetőleg a gazdasági- vagy ipari eszközök, gépek s épületek köréből veendőek.

3. osztály. Hetenkint 6 órán. Ékitményi rajz s az ipar ágaiban előforduló alakzatok mintázása, szabás minták.

5. §.

A rendkívüli tantárgyak a francia s angol nyelven kívül, melyek a második tanévben is előadhatók, csak a harmadik osztályban jönnek elő. El tantárgyak a következők: Francia, olasz és angol-nyelv, könyvkötés, gyorsírászat, könyvszönyomás, váltó ismeret stb. A rendkívüli tantárgyak, bármily szaktanfolyamra beírottakra nézve sem kötelezettek, de a ki szabad választással valamelyikre magát beíratta, arra nézve az mindvégig kötelezett tárgygyá válik s csak különös okokból menthető fel tanulása alól.

6. §.

Az órarend, valamint az intézet házi rendje is az igazgatónőnek s a tanító személyzetnek részvételével, az egyleti igazgatóság által állapittatik meg s jóváhagyás végett a budapesti tanfelügyelőnek bemutatattatik.

7. §.

A tanév október hóban kezdődik; napja az egyleti igazgatóság által legalább 14 nappal előbb kihirdettetik s a

beiratásokra legalább 6 nap engedtetik. A tanév legalább 9 hónapig tart.

8. §.

A tanév végén nyilvános vizsgák tartatnak.

II. A tanító személyzetről.

9. §.

A tanító személyzet áll : az intézetben bent lakó igazgatónőből s a szükséges számú tanító és tanítónőkből.

Az igazgatónő már kezdetben is úgy alkalmazandó, hogy az egyéb hivatalt nem viselhet.

Az egylet, a mely mérvben anyagi ereje engedi, igyekezend a szükséges tanerőket önálló és rendszeresített állomásokra alkalmazni. A mennyiben pedig (és a mig) ezt nem tehetné, iparkodand az egyes szakokra elismert képzettségű egyéneket akként megnyerni, hogy az általuk adandó tanórák száma szerint fogja munkájukat tiszteletdíjjal jutalmazni.

10. §.

Az igazgatónő feladata az iskolát és abban az egész oktatást az alapszabályok értelmében összhangzóan vezetni s arra felügyelni, a növendékeket nem csak tanítani, de nevelni is, a fegyelmet a tanító-személyzet segítségével fenntartani. Az osztályokat szorgalmasan látogatja, a többi tanítók s tanítónők tanórain is időnként jelen van, a növendékek foglalkozására nézve az időt beosztja s e foglalkoztatást rendezi (természetesen a tanterv és órarend keretében).

Általában a rendért s az oktatás szabályszerű s pontos meneteért első sorban az igazgatónő felelős s végre mind a növendékek, mind a tanító-személyzet neki alá vannak rendelve.

A meenyire az igazgatónői teendők engedik, némely tantárgyakat tanít is.

11. §.

A tanító-személyzet bármely tagja köteles a tanév elején elvállalt teendőit pontosan teljesíteni, különösen a tanóra-

kat rendszeren és pontosan kitartani. Rendetlenség vagy mulasztás esetén az igazgatónő köteles a felől azonnal jelentést tenni az egyleti igazgatóságnál.

Tanítónak, vagy tanítónőnek indokolt kívánatára egy napi szabadságidőt az igazgatónő ad, hosszabb ideit azonban csak az egyleti igazgatóság.

12. §.

A tanító-személyzet (az igazgatónőt is ide értve) fölött az egyleti igazgatóság s azontul az egyleti választmány áll.

III. A növendékekről.

Növendékekül felvétetnek a legelső osztályba oly, legalább 12-ik évüket betöltött leányok, kik az elemi iskolai tanfolyamot jó sikerrel végezték s annak tantárgyaiból kielégítőn tesznek le felvételi vizsgát.

A második évi tanfolyamba felvétetnek legalább 13-ik éveket betöltött oly leányok, kik az elemi iskolán felül a felső népiskola első, vagy a polgári iskola harmadik évét is jó sikerrel végezték és különösen a rajzból sikerrel tesznek le felvételi vizsgát.

14. §.

Tandij havonként 2 frt o. é. Oly szorgalmas és tehetséges tanulóknak, kik ezen 2 forint megfizetésére sem volnának képesek. az igazgató-bizottság elengedheti a tandiját.

A tandij havonként előre fizetendő.

15. §.

A gyakorlati munkákhoz szükséges készleteket és anyagokat az intézet adja, de azok árát részben, vagy egészben megfizettetheti, miről az igazgatónő külön számadást vezet.

16. §.

A növendékek által készített mindennemű munka az intézet tulajdona. Azonban mihelyt eladásra használható munkát készítenek, azért az igazgatóság által meghatározandó

dijat kapnak. Igy nyert fizetésükből elsőben is tandijuk és az eszközök stb. használatáért járó díjak vonatnak le.

17. §.

A növendékek fegyelmi tekintetben első fokon a tanítók s az igazgatónő alatt, másodfokon az egyleti igazgatóság alatt állanak.

A fegyelmi eljárás részletesen a házi rendben állapittatik meg.

18. §.

Mind egyik növendék magaviseletéről, szorgalmáról s előhaladásáról havonként (súlyosabb vétségeiben pedig esetenként) írásban értesítettnek szülői vagy azok helyettesei s felkérletnek a vett értesítést aláírásukkal visszaküldeni.

19. §.

Az egyleti igazgatóságnak jogában áll: a körülmények által megengedett számmal bentlakásra s élelmezésre is venni fel növendékeket. Azonban az ily felvett növendékek, eltartásuk minden költségeit tartoznak megfizetni.

A benttartás közvetlenül az igazgatónő kezelése alatt áll.

Az intézet költségvetését az igazgatónő részvételével az egyleti igazgatóság állapítja meg a tanév megnyilta előtt.

Az intézet jelenleg három szobával s egy kis hivatalos helyiséggel rendelkezik, tanszerekkel a közoktatásügyi ministerium szépen megajándékozta s habár az egész még kezdetleges is, a butorzzattal együtt mintegy kétezer forintot képvisel. Legközelebb a választmány ismét 300 frtot szavazott meg a legszükségesebb természettani eszközök megvásárlására megbizván a természettan tanárát Berecz Antalt, hogy az összeget belátása szerint használja fel s lehetőleg az augusztus 9—12-én az egytetemes tanító-gyűléssel egybekötött tanyszer kiállításon tegye meg bevásárlásait. A tanoda költségei egy tanóvra 7—8000 ftra vannak előirányozva, mely összegnek a tandij s a tagok díjai csekélysége folytán főkép adakozásokból kell összegyűlnie.

Jelenleg a tanoda igazgatónöje: Hörcher Adél, polgári s felsőbb népiskolai tanítóságra képesített tanítónő. Tanárai: Grieszler Amalia és György Aladárné, okleveles tanítónők; Berecz Antal, Császár Károly és Dr. Karl János, középtanodai tanárok s végül Szegfi Mór, tanár. A jelen év folyoma alatt — habár egyelőre sikertelenül — külön tanfolyamok is nyitattak elszegényedett vagy özvegyen maradt nők számára egyes iparágak gyakorlati kezeléséből s ezen külön tanfolyamok mielőbb rendszeresítettnek is fognak.

Ennyi lehető röviden, mit az egyetemes tanító gyűlésen megjelentő magyar néptanítóknak egyletünk s tanodánk jelen helyzetéről elmondani akartunk. Kezdetleges ugyan még minden, mit felmutathatunk s önmagunk is érezzük, hogy az eddig megfutott tér igen parányi ahoz képest, mi a czéligelőtünk van: azonban melegen meg vagyunk győződve arról, hogy czélunk nemes s hogy e czélt, melyet e hazánkban kössel 20 ezer felnőttnél, de teljesen magára hagyatott szegény nőkönyei s sokkal több munkára szorult, de munkálkodni még nem tudó vagy szegénylő nő nyomora élesen megvilágítanak, hogy ezen czélt s vele együtt a nemes czél elérésére törekvő egyletünket a minden szépért buzgalkodó magyar néptanítók pártfogásába melegen ajánlanunk lehet, sőt kötelességünk is. Ügyünk a társadalom egyik legfontosabb kérdése, mely csak akkor lesz helyesen megvalósítva, ha minden ügybuzgó s tapasztalt egyén részt vesz a munkálatokban.

Kelt az 1874. július 2-án tartott választmányi ülés határozatából.

Az egylet választmánya, s tisztviselősege.

Dr. BALLAGI GÉZA.

